

Федоров Іван
(див. - Федорович (Федоров) Іван)

Федорович (Федоров) Іван
(рік нар. невід. - 5.12.1583, Львів)

видатний східнослов'янський друкар, продовжувач справи С.Фіоля і Ф.Скорини, видавців книг кирилицею. Ф. - "Друкаръ книгъ предъ тымъ невиданныхъ", що "своімъ тщаніємъ друковане занедбалое обновиль". Його можна зарахувати до справжніх титанів сили думки, пристрасті до своєї справи, поширення друкованого слова і цілеспрямованості, глибокого розуміння своєї місії - "духовнаа сѣмена по вселеннѣи разсѣвати и всѣмъ почину раздавати духовную сію пищу" (післямова у Львівському "Апостоли" 1574 р.). Ф. - організатор чотирьох друкарень - у Москві, Заблудові (ВКЛ, тепер - на території Польщі), Львові і Острозі. Відіграв велику просвітницьку роль в історії трьох східнослов'янських народів, які користувались кирилицею, особливо в Україні, де започаткував видання шкільних підручників для навчання дітей грамоті, читанню і основам граматики (львівський "Буквар" (або "Грамматика") 1574, *острозький "Буквар" ("Азбука")* 1578) Брав участь у редагуванні текстів, автор т. зв. додаткових статей-післямов у львівських "Апостоли" і "Букварі", *острозьких "Азбуці" і "Біблії"*. Ці тексти складають літературну спадщину Ф. Головні письмові джерела для вивчення початків друкарства в Україні (70- 80- і рр. XVI ст) складають стародруковані книги і акти, документальні джерела, які збереглися у державних історичних архівах України у Львові і Києві (міські і гродські книги - львівські і луцькі) і за межами нашої держави - в Польщі, Німеччині. В Україні пройшли два періоди життя і діяльності Ф.: львівський - 1572-1574 і 1582-1583 рр., і дермансько-острозький - 1575-1581 рр.

Поки в Острозі споруджувалась друкарня і проводилась підготовка до видання біблійних книг, Ф. на запрошення В.-К.К. *кн. Острозького* для заснування і здійснення книгодрукування прибув у його володіння, спочатку в село Дермань (див. - *Дерманський культурно-освітній центр*), де був призначений управителем ("справцею") Дерманського монастиря (1575-1576). В Острозі був не тільки простим виконавцем чисто технічних завдань і функцій, але й брав участь у підготовці і редагуванні текстів до видання, співпрацював із вченими з багатьох країн, що прибули до Острога для вивчення і видання книг (див. - *Острозька друкарня*, а також - *Острозька папірня*). Острозький період - найбільш плідний у діяльності Ф.. Видані такі книги: "Азбука" (або "Буквар" в 1578) "Книга Нового завіта" (1580), "Книжка собраніе вещей нужнѣйших..." "Тимофія Михайловича (1580), перша повна слов'янська кирилична "Біблія" (1580-1581), твір під назвою "Котрогося місяца што за старыхъ вековъ дѣло короткое описаніе" (умовна назва "Хронологія"), автор якої білорус *Андрій Римша* (5 трав. 1581). На всіх виданнях, крім останнього, участь Ф. чітко зазначена вміщенням його особливого друкарського знака (марки), що раніше надрукований у львівських "Апостоли" і "Букварі". Ф. застосував у *острозьких* виданнях нові шрифти. У Біблії - 6 різних шрифтів, з них два грецьких, у тому числі дрібніші. Острозькі видання Ф. мають численні орнаментальні прикраси: дереворитна рамка на титульному аркуші *Острозької "Біблії"*, герб *кн. Острозьких*, ініціали, заставки, кінцівки, унікальна орнаментальна деталь - зображення обличчя ("херувим-українець") з крильцями з обох сторін. Справжнім шедевром поліграфічного мистецтва стала *Острозька "Біблія"*. Ф. не лише заснував друкарство в Острозі, але і створив умови для наступної книговидав-

